

Beskrivning av förvaltningens arbete med
det prioriterade området Attraktiva byar

Verksamhetsrapport 2025

avser verksamhetsåret 2024

**ÖSTRA
GÖINGE**

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning	4
Rapportens förutsättningar och omfattning	4
Omvärld – påverkan	5
Hur lever vi upp till uppdraget	7
Prioriterat område attraktiva byar	7
Infrastruktur	15
Inre effektivitet	17

Sammanfattning

Verksamhetsrapporten har fokus på tre områden som genomsyrar de flesta av kommunens styrdokument avseende det prioriterade området attraktiva byar. Områdena är attraktiva byar att bo och leva i, infrastruktur och inre effektivitet.

Attraktiva byar att bo och leva i. Förvaltningen har från år 2020 arbetat utifrån hypotesen att vi bygger trivsamma byar genom att varje dag arbeta med de små sakerna som är viktiga i människors vardag. Är byarna fria från skräp, välsköta, trygga med ett varierat utbud av mötesplatser och aktiviteter, kommer de att upplevas som trivsamma.

Göingarna upplever att våra byar har blivit tryggare samt att nedskräpning och skadegörelse har minskat. Förvaltningen är inte nöjd med resultatet, men den positiva förändringen från år 2021 till 2024 är ett trendbrott som visar att vi är på rätt väg. Den positiva trenden får inte ta fokus från de utmaningar som finns kopplade till tryggheten – att bara sex av tio göingar känner sig trygga när det är mörkt är en utmaning. Genom att fortsätta utveckla BRÅ, arbeta med riskgrupper, utomhusbelysning, trafikmiljöerna m.m. har vi goda möjligheter att fortsätta den positiva utvecklingen.

Förvaltningen arbetar med att hjälpa fler barn och unga in i föreningslivet. Under 2024 har Idrottsalliansen etablerats, där förvaltningen träffar ett antal utvalda föreningar i Östra Göinge för att gemensamt kartlägga behov och förutsättningar för att få in fler unga i föreningslivet samt att ge föreningarna goda förutsättningar att klara uppdraget. För att en förening ska kunna arbeta aktivt med att få in fler barn och unga i sina verksamheter behöver de ofta flera ledare, tider i idrottsbarn och tillgång till planer där de kan bedriva sin verksamhet. Förvaltningen stöttar med tips, råd, driftsbidrag, aktivitetsstöd samt bidrag till ledare. En annan aktivitet är idrottsskola, där prioriterade åldersgrupper kan prova på olika idrotter i föreningslivet utan förpliktelser.

För att våra byar ska fortsätta utvecklas i en positiv riktning när antalet göingar blir färre, är det en förutsättning att vi river bostäder som nått sin tekniska livslängd eller som av annan anledning inte behövs. Eftersom behovet av bostäder minskar är det inte rimligt att fullt ut ersätta alla lägenheter som rivs, men där det är av strategisk betydelse för byutvecklingen ska vi planera för nya bostäder. I första hand bör nya bostäder byggas av privata företag, gärna lokala, och i andra hand av Göingehem. Förvaltningen kommer under de kommande åren att arbeta för att aktivt identifiera företagare och institutioner som vi vill samarbeta med i byutvecklingen och förklara varför de ska investera sina pengar i Östra Göinge. Vi ska sälja, sälja och sälja.

Infrastruktur. Fiberutbyggnaden på landsbygden har tagit fart under de senaste åren. Från 2021 till 2024 har andelen som har möjlighet att ansluta sig till bredband via fiber ökat från 51 % till 74 %. Den stora ökningen kan härledas direkt till att kommunen, tillsammans med Region Skåne, investerade 20 miljoner i fibernätet på landsbygden. När ombyggnaden av väg 19 är klar kommer flödena genom kommunen att påverkas positivt. Ombyggnaden är dessutom den sista pusselbiten i kommunens arbete med att skapa en fysisk struktur för att göra arbetsmarknadsregionen Älmhult, Östra Göinge och Kristianstad mer tillgänglig.

Inre effektivitet. Eftersom våra kunder är viktiga för oss blir vår förmåga att skydda deras data en prioritering i vårt förtroendeskapande arbete. År 2024 blev informationssäkerhet och regellefterlevnad en strategisk prioritering för verksamhetsområde samhällsutveckling.

Inledning

Verksamhetsrapporten är en beskrivning av vårt arbete med att leva upp till de krav och förväntningar som ställs på oss genom politikens prioriteringar, lagstiftning och andra krav. Dessutom följer vi upp vår förmåga att leva upp till förväntningar och krav från invånare, företagare och besökare i kommunen. Med hjälp av rapporten vill vi skapa:

- Transparens kring hur väl kommunen lever upp till olika krav
- Lärande och utveckling
- Underlag för framtida prioriteringar

Utöver gruppen förtroendevalda riktar sig verksamhetsrapporten också till invånare, företag och föreningar i Östra Göinge samt till förvaltningens egen personal.

Rapportens förutsättningar och omfattning

Verksamhetsrapportens syfte är att besvara om kommunen utvecklas i enlighet med politikens målsättningar inom det prioriterade området attraktiva byar. Uppföljningen bygger på göingebornas upplevelse av byarna, våra verksamheter och de värden som präglar platsen Östra Göinge – Skånes gröna hjärta. Till vår hjälp använder vi oss av flera datakällor, där medborgarundersökningen, trygghetsmätningen och kommundatabasen är de viktigaste. Eftersom mål- och resultatplanen inte innehåller några indikatorer, faller vi tillbaka på de som använts i tidigare rapporter, kombinerat med några nya.

Rapporten ska även ge en bild av hur samhällsbyggnad tar sig an uppdraget med förflyttningen av kommunen från en besökskommun till en boendekommun. Dessutom ska rapporten belysa kommunens arbete med att flytta barn och unga från gator och torg till föreningslivet. Slutligen ska rapporten besvara om och hur.

Som underlag för detta arbete används de tre senaste medborgarundersökningarna, trygghetsmätningen samt dialoger med berörda och aktuella enheter inom verksamhetsområdet.

Nedanför redovisas en sammanställning av de indikatorer som används i verksamhetsrapporten.

Verksamhetsrapportens disposition:

1. Attraktiva byar att bo och leva i
 - a. Trivsamma och välkomnande byar
 - b. Nytt läge, nya möjligheter – Vi river och bygger nytt
2. Infrastruktur
 - a. Bredband via fiber
 - b. Gator och vägar
3. Inre effektivitet
 - a. Civilberedskap och krigsorganisation
 - b. Projektkontoret

Omvärld och påverkan. Vårt arbete, dess utmaningar och förutsättningar, påverkas till stor del av omvärlden. Det vore omöjligt att lista alla omvärldsfaktorer som har en inverkan på förvaltningens arbete. Dock finns en rad omvärldsfaktorer som vi bedömer ger ett särskilt stort genomslag för oss och som därav är viktiga att följa. Dessa faktorer samt deras huvuddrag redovisas i korthet nedan.

Geopolitiska spänningar och krig. Vi lever i en konfliktfylld värld. Kriget i Ukraina har efterföljts av andra spänningar och konflikter som på vissa håll eskalerat. Exempelvis har Mellanöstern återigen blivit ett område som drabbats hårt av väpnade konflikter. I Syrien har den gamla regimen störtats och ersatts med en ny. Vad detta kan leda till är omöjligt att förutse, men summan av omvärldsläget är att flyktingströmmar inte är ett helt otänkbart scenario, om än osannolikt. Konflikter bidrar dock till andra risker likaså. Exempelvis påverkas världshandeln, vilket återspeglas i hög inflation och prisökningar för den enskilde. Detta i sin tur ger en inverkan på våra olika marknader. Sverige har brutit sin långa neutralitet och gått med i NATO. Därför kan vi bli mer involverade i konflikter runt om i världen. För kommunerna har detta medfört en ny beredskaps- och säkerhetsdimension som man måste förhålla sig till.

Regionalisering. Östra Göinge kommun ingår i en rad regionala samarbeten, bland annat över rikets gränser. Vissa regionala sammanhang är mindre, exempelvis Skåne Nordost, medan andra, likt Öresundsregionen, är större. För VO Samhällsutveckling berör regionala samarbeten en rad områden – från kultur till infrastrukturplanering. Även kompetensförsörjningen påverkas. Konkurrensen om talangerna ökar i samband med att Skånes kommuner integreras med varandra, riket och grannländer. Den tekniska utvecklingen möjliggör att människor i många fall kan arbeta på andra orter än den där man bor. VO Samhällsutveckling är en expertorganisation som är beroende av att locka kreativa och kompetenta medarbetare.

Demografiska förändringar. Den åldrande befolkningen är ingen nyhet eller ett lokalt fenomen. I hela västvärlden ser man samma trend. Dess orsaker råder det ingen konsensus om, men tänkbara förklaringar inkluderar faktorer som familjebildning senare i livet, en tuffare ekonomi för fler samt mörka framtidsutsikter beträffande sådant som sociala frågor och klimatet. Östra Göinge kommun har sedan 2020 sett en mycket kraftig befolkningsminskning, och 2024 har hittills varit året då flest lämnat kommunen. Under förra året minskade befolkningen med över 300 personer. Detta innebär en stor inverkan på hur vi planerar våra verksamheter samt påverkar kommunens ekonomi.

Digitalisering. Digitaliseringen tog stora steg framåt i samband med Covid-19. Myndigheter lyckades visa att nya sätt att mötas och arbeta är möjliga. Kundperspektivet är dock viktigt i takt med att nya tjänster lanseras, och vi kan förvänta oss att våra kommuninvånare kommer att kräva att kommunens digitalisering går framåt. Utöver kundperspektivet är kompetensförsörjningsperspektivet också av vikt när vi talar om digitalisering. För att kunna locka de kreativa talangerna i framtiden behöver vi vara en arbetsplats med hög digital mognad. På senare år har AI gjort intåg i många människors vardag. Utvecklingen inom detta område går mycket snabbt och kommer onekligen att påverka hur vi arbetar i framtiden. Frågan är bara hur? Därför behöver vi följa utvecklingen, som kommer att medföra både effektiviseringsvinster och säkerhetsrisker.

Socioekonomisk segregation. Östra Göinge kommun är, likt de flesta kommuner i Skåne, segregerad socioekonomiskt. Detta innebär att det i kommunen finns mätbara skillnader eller ”klyftor” avseende sysselsättning, studieresultat, hälsa och andra närliggande faktorer. I vissa av kommunens områden har uppemot 30 % av hushållen låg ekonomisk standard. Detta innebär att en stor del av kommuninvånarna har ett stort behov av stöd från det allmänna, och

ju djupare klyftorna blir desto svårare är de att överbrygga – med alla sociala problem som det innebär.

Trygghet. Den genomsnittlige invånaren i Östra Göinge kommun känner sig mer otrygg än en genomsnittlig person om man ser till hela riket. Däremot är otryggheten något lägre än i större grannkommuner. Därför bör otryggheten kanske betraktas som en regional angelägenhet snarare än en lokal. Rent generellt kan sägas att skåningar känner sig mer otrygga än övriga svenskar. I Östra Göinge bedöms bus- och fortkörningar, oro för inbrott, ungdomsgång och utomhusmiljö vara drivande faktorer. Paradoxalt nog anmäls färre brott än tidigare. Det blir därför svårt att dra några klara slutsatser om vad trenden är förankrad i.

Tuffare ekonomiska förutsättningar. Efter en lång period med låg inflation har prisökningar på mat, energi och bostäder pressat hushållens ekonomi kraftigt. Sveriges Riksbanks räntehöjningar under 2022 och 2023 för att bekämpa inflationen har påverkat boendekostnader och minskat konsumtionen. Kommuner med högt skuldsatta invånare, som storstadsområden, känner av detta mest. Östra Göinge är inte en sådan kommun, men vi har en hög andel personer som är beroende av försörjningsstöd eller annat ekonomiskt bistånd. Prishöjningar på mat och energi innebär således att denna kostnad förflyttas till skattebetalarna när bistånd betalas ut. I kombination med en åldrande befolkning och stigande försörjningskvot kan dessa kostnader bli alltmer kännbara för Östra Göinge kommun.

Ökad statlig styrning. Verksamhetsområdet har i tidigare rapporter och andra sammanhang påtalat hur den statliga styrningen blir alltmer omfattande. Styrningen har ökat på bredden och djupet samt blivit mer komplex. Den omfattar styrning både via juridiska instrument samt genom riktade statsbidrag. Denna utveckling är resurskrävande för kommunen och tvingar oss att lägga mer tid på rapportering och administration – resurser som hade kunnat användas för att skapa mervärde för kommuninvånarna.

Skolresultat. Östra Göinge kommun har under många år brottats med förhållandevis låga skolresultat. De senaste 20 åren har andelen elever i åk 9 som uppnår kunskapskraven i samtliga ämnen legat över rikssnittet endast tre gånger. 2021 var det sämsta året sedan 90-talet, då andelen elever låg på endast 51 %. 2022 medförde dock något bättre siffror med 62 %. Trenden har varit negativ de senaste tio åren, dessvärre, och om det senaste årets uppgång är ett trendbrott återstår att se. De svaga skolresultaten är hela kommunens angelägenhet, och samtliga verksamhetsområden ska arbeta mot att, utifrån sina respektive förutsättningar och ansvarsområden, bidra till målsättningen 230–2030.

Klimatförändringar. Klimatförändringar är på sikt det största hotet mot hela världen. Östra Göinge kommun behöver naturligtvis dra sitt strå till stacken och göra det man kan för att påverka klimatet i rätt riktning. Hållbarhetsperspektivet måste därför genomsyra hela förvaltningen. På så sätt bidrar vi till att motverka klimatförändringar men arbetar också för att upplevas som relevanta och i framkant.

Konkurrens om arbetskraft. Många arbetsgivare upplever svårigheter med att hitta personal. Denna problematik slår brett mot nästan samtliga branscher och sektorer. Östra Göinge kommun är inget undantag i detta avseende. Som expertorganisation är VO Samhällsutveckling beroende av att dra till sig skickliga och kreativa medarbetare.

Hur lever vi upp till uppdraget

Prioriterat område attraktiva byar

Politikens prioriteringar

Östra Göinges livskraftiga byar, med sina olika karaktärer, är Östra Göinges själ. Detta är en viktig utgångspunkt för byutvecklingen där vi tar tillvara det som är unikt och förädlar det som skapar trivsel, trygghet och hållbarhet. Göingeborna ska vara stolta över att bo i Skånes gröna hjärta.

Resultatmål

År 2027 lever göingarna ett hållbart och hälsosamt liv i välkomnande, levande och trygga byar.

Viktiga styrdokument inom det prioriterade området Attraktiva byar

- **Mål och resultatplan 2024–2027.** Dokumentet innehåller kommunstyrelsens prioriterade områden, resultatmål och resultatindikatorer för perioden.
- **Översiktsplan och fördjupade översiktsplaner.** Kommunens samhällsplanering utgår från översiktsplanens planeringsstrategi och inriktningar.
- **Bostadsförsörjningsprogram för Östra Göinge kommun.**
- **Strategier och andra styrdokument med bäring på målpuppfyllelsen.**

Attraktiva byar att bo och leva i

Trivsamma och välkomnande byar

Varje år analyserar förvaltningen synpunkter som inkommit till enheten för miljö och bygg, kommunens övergripande synpunkthantering, polisens trygghetsmätning och medborgarundersökningen. Sättet att uttrycka sig varierar över tiden, men det som skapar störst missnöje hos göingarna är nedskräpning, ovårdade tomter och bymiljöer, höga hastigheter i trafiken, buskörning samt ungdomsgång som stör ordningen. Andra faktorer som enligt medborgarundersökningen har inverkan på attraktiviteten är att det är tyst och lugnt, närhet till natur, parker samt hälso- och sjukvård.

Förvaltningen har från 2020 arbetat utifrån hypotesen att vi bygger trivsamma byar genom att varje dag arbeta med de små sakerna som är viktiga i människors vardag. Är byarna fria från skräp, välskötta, trygga, med ett varierat utbud av mötesplatser och aktiviteter, kommer de att upplevas som trivsamma.

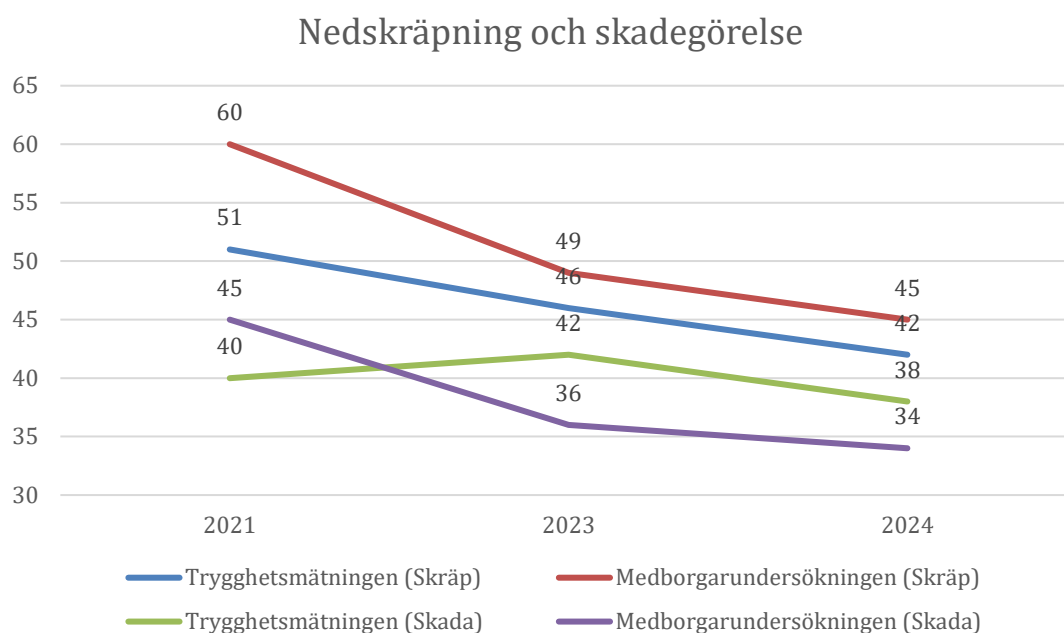
Trygga byar

I polisens trygghetsmätning 2024 fick kommunen sitt bästa resultat sedan 2015. Trygghetsmätningen visar bland annat att göingarnas känsla av otrygghet har minskat signifikant från år 2023 till 2024, och trenden är positiv sedan år 2021. Upplevelsen av nedskräpning i utemiljön och skadegörelse har också minskat från år 2023 till 2024, med positiva trender sedan år 2021. Antalet anmälda brott har minskat från år 2021 till år 2024.

Indikatorer: Attraktiva byar	2021	2022	2023	2024
Trygghetsmätning: Konkret känsla av otrygghet	3.14	2.63	2.75	2.25
Trygghetsmätning: Nedskräpning	51	49	46	42
Trygghetsmätning: Skadegörelse	40	46	42	38
Antal anmälda brott (Sveriges officiella statistik)	1508	1479	1472	1362

Indikatorerna ovan visar att göingarna känner sig tryggare i dag än 2021 och att byarna upplevs som renare, med något mindre skadegörelse. Utifrån resultatet är det rimligt att prata om ett trendbrott. Samtidigt är vi inte nöjda – tryggheten måste fortsätta öka under de kommande åren.

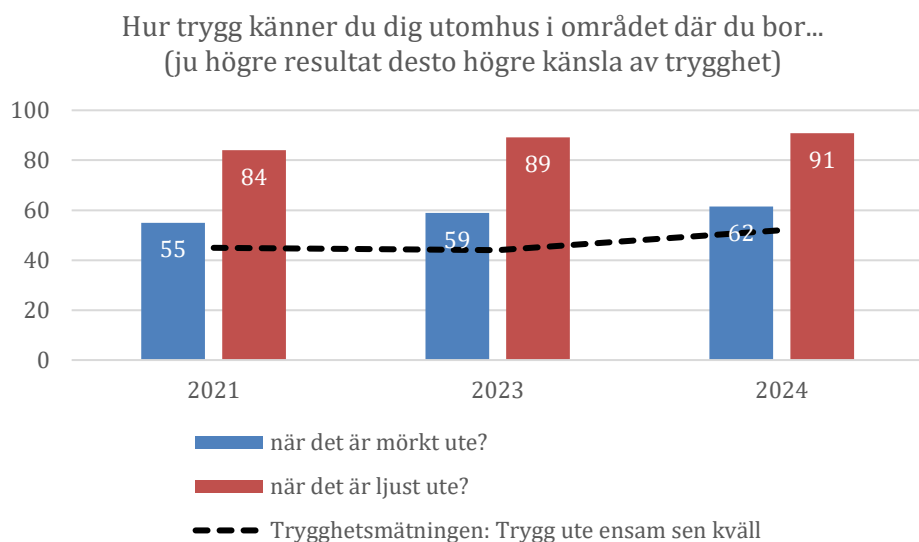
För att ge ytterligare stöd i analysen har vi i diagrammet lagt till medborgarundersökningens resultat för de delar som motsvarar nedskräpning och skadegörelse i trygghetsmätningen. Den gemensamma resultatbilden stärker ytterligare resonemanget om ett trendbrott.

Exempel på aktiviteter för att öka den upplevda tryggheten och utmaningar

Kommunen har under 2024 fått hjälp av stiftelsen Tryggare Sverige i sitt arbete med de brottsförebyggande frågorna, vilket har lett till en del förändringar i kommunens BRÅ-struktur. I Knislinge har kommunen fått tillstånd att använda ordningsvakter, och kameror har satts upp på Mickels Torg i Knislinge. Utomhusbelysning har också satts upp på fler platser, och vi har uppgraderat befintlig belysning till nya, kraftigare men mer energieffektiva LED-lampor. I Broby har arbetet med stationen fortlöpt under året och kommer att bidra till en mer välkomnande stadsdel. Förvaltningen förväntar sig att de nya bostadshusens utformning, med bostäder i bottenplan ut mot stationsområdet, kommer att bidra positivt till den upplevda tryggheten.

Kommunen har under året även arbetat med motorburen ungdom, som är förhållandevis omfattande i sin storlek. Under påsk- och sportlovet anordnades EPA-träffar där vi skapat en gemenskap bland berörda ungdomar. Det har även anordnats en EPA-bokklubb som träffas varannan vecka. Denna bidrar också positivt till läskunskaperna bland unga. En gång i månaden har även trygghetsvandringar anordnats inom ramen för BRÅ-samarbetet.

De goda trenderna får dock inte ta bort fokus från de utmaningar som finns i kommunen beträffande tryggheten. Enbart cirka hälften av alla tillfrågade känner sig trygga när de är ute ensamma sent på kvällen, enligt trygghetsmätningen. I samma kartläggning framgår att Knislinge fått problem under året. Åstringagårdens grillplats har blivit en central punkt i byn där drogförsäljning förekommer, vilket väcker otrygghet och oro i omgivningen. Kring detta ordnade kommunen och polisen en gemensam workshop under november månad som ett första steg i arbetet med att återskapa en trygg plats mitt i Knislinge.

Fler barn och unga i föreningslivet

Förvaltningen har tagit fram en tydligare målbild som riktar sig mot Skolresa 2030 samt det prioriterade området ”En bra start i livet”. Målet är att hjälpa fler barn och unga in i ett fungerande föreningsliv.

Bland annat har man etablerat Idrottsalliansen, där kommunen träffar ett antal utvalda föreningar i Östra Göinge för att gemensamt kartlägga behov och förutsättningar för att få in fler unga i föreningslivet, samt att ge föreningarna goda förutsättningar för detta. För att en förening ska kunna jobba aktivt med att få in fler barn och unga i sina verksamheter behöver de oftast fler ledare, tider i idrottshallar och tillgång till planer där de kan bedriva sin verksamhet. Förvaltningen stödjer med både tips och råd samt även genom att föreningarna kan söka driftsbidrag, aktivitetsstöd samt bidrag till ledare.

Idrottsskola är ett nytt initiativ, där man kan prova på olika idrotter i föreningslivet utan förpliktelser. Målet är att de kostnadsfritt ska kunna testa olika idrotter och aktiviteter i en trygg miljö under några veckor i sin egen hemby, för att därefter kunna ta ställning till om de vill fortsätta med detta. Vårdnadshavarna får också på detta sätt en möjlighet att i lugn och ro få klarhet i vad det innebär för barnet att vara med i den specifika föreningen. Detta blir ett sätt att avdramatisera mötet samt ge en inblick i de olika föreningarnas aktiviteter och genom det öka möjligheten för fler barn och unga att komma in i ett väl fungerande föreningsliv.

Kultur och Fritid har under året arbetat med att systematisera detta och göra det till ett långsiktigt arbete för att få in fler barn och unga i föreningar. Eftersom det är första året man provar idrottsskola görs kontinuerliga utvärderingar för att se vad som behöver justeras till nästkommande år. Via enheten Kultur och Fritid ingår kommunen också i ett samarbete med Brottsförebyggande rådet, där syftet är informationsutbyte kring barn och unga.

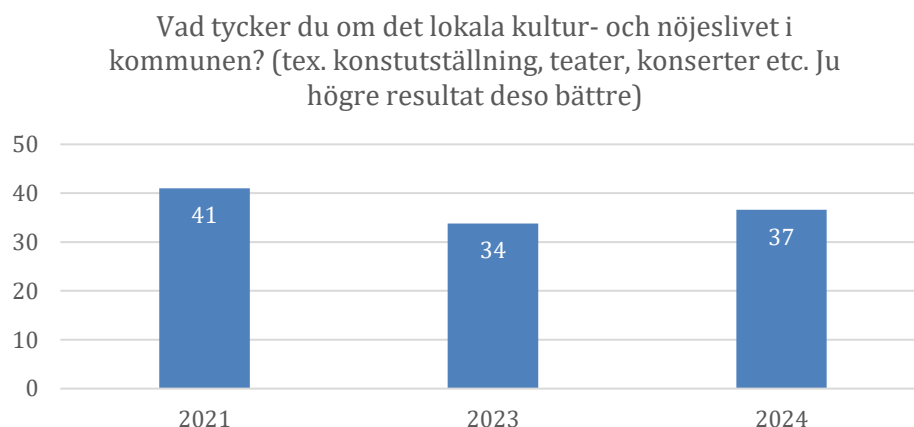
Kommunen har även börjat samarbeta med Youngstival i frågor som rör ungdomar. Youngstival är en paraplyorganisation som agerar bro till andra organisationer. Genom att sammanföra olika aktörer under ett och samma tak kan de erbjuda ett omfattande stödnätverk som täcker ett brett utbud, såsom karriärrådgivning, mental hälsa, fritidsaktiviteter och samhällsengagemang. Youngstival arbetar aktivt för att ungdomar ska förverkliga sina drömmar och ambitioner samt komma i goda sammanhang. Östra Göinge kommun finns alltid tillgänglig som bollplank åt organisationen och kan upplåta lokaler till Youngstival.

Eftersom arbetssättet nyligen har implementerats har förvaltningen ingen eller lite data att falla tillbaka på i analysen. Vi ska ta fram relevanta indikatorer under året som en del av vårt kvalitetsarbete.

Kultur, bibliotek och läsning

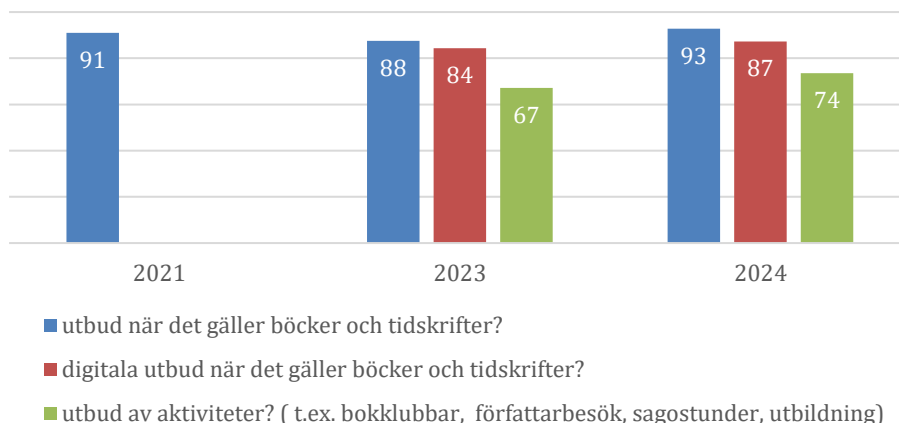
Kultur och Fritid har en viktig roll att spela när det gäller bland annat att främja läsandet bland barn och unga. Östra Göinge kommun har gjort satsningar under 2024 och har bland annat påbörjat arbetet med Kunskapscentrum i Glimåkra samt anställt en ny kultur- och fritidschef.

Göingarnas nöjdhet beträffande det lokala utbudet av kultur- och nöjesliv har minskat över tid. Det positiva i sammanhanget är däremot att den senaste undersökningen visade på bättre siffror än sin föregångare. Viktigt är att hålla frågans formulering i åtanke – frågan avser utbudet inom kommungränserna. Göingarna har nära till ett större kultur- och nöjesutbud i närliggande Kristianstad och Hässleholm. Därför är kommunikationer och pendlingsmöjligheter en avgörande faktor för våra kommuninvånare.

Under 2024 har enheten arbetat med en rad arrangemang och samarbeten som syftar till att höja läskunskaperna bland unga samt att underlätta de ungas inträde i föreningslivet. Det har exempelvis hållits ”pågakvällar” där pojkar, tillsammans med sina manliga anhöriga, bjudits in på bokkvällar på biblioteket i Broby. På dessa tillställningar har uppslutningen varit mycket god och initiativet uppskattat. Detta har även fått utrymme i media, vilket varit positivt. Hos göingarna återspeglas nöjdheten över denna typ av initiativ i medborgarundersökningen, där vi fått en markant ökning från 2023 till 2024. Överlag kan sägas att göingarnas nöjdhet med biblioteken tycks ha ökat.

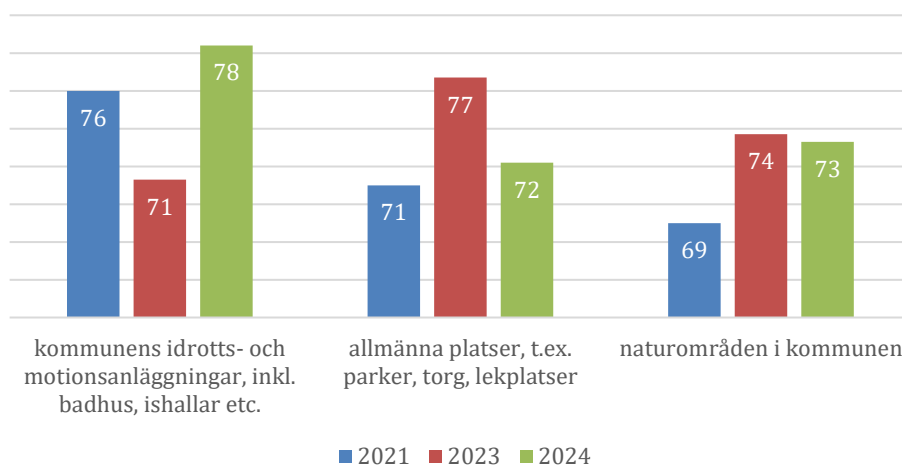
Vad tycker du om bibliotekens utbud när det gäller...

Skötsel av parker, grönområden, lekplatser mm.

Östra Göinge kommun behöver göra det som är möjligt för att skapa goda förutsättningar för göingarna att engagera sig i sin bygd. Genom att skapa välfungerande och välskötta byar där man känner sig trygg lägger vi grunden till stärkandet av det sociala kittet. Utifrån de tre senaste medborgarundersökningarna framgår det att göingarna är nöjda med mycket av hur kommunen sköter och underhåller allmänna platser, naturområden och olika anläggningar. Trenden är positiv över de fyra år som gått sedan medborgarundersökningens stora omstrukturering, även om enskilda år skiljer sig något – vilket framgår av diagrammet nedan.

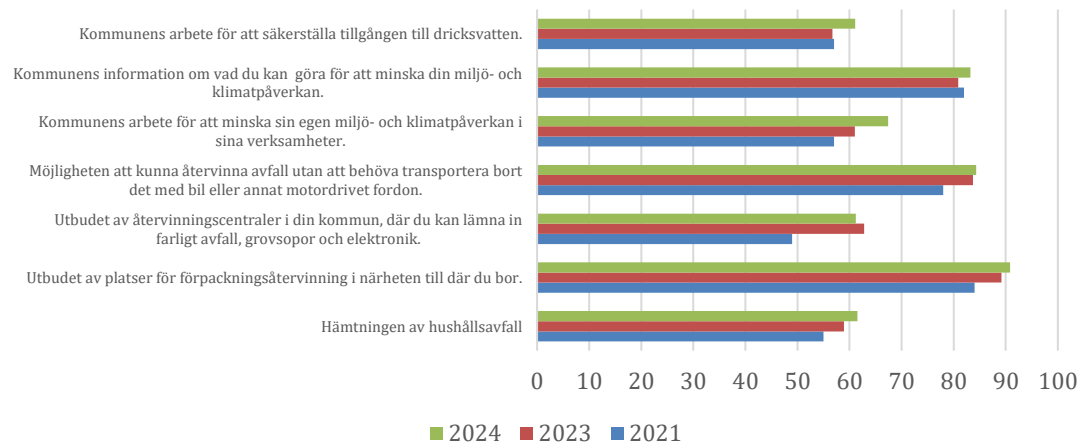
Skötsel av

Hållbara Göinge

Medborgarundersökningens del som avser klimat- och miljöarbete är vårt starkaste område i årets enkät. Under fyra år har vi ökat avsevärt på samtliga områden. Förvisso berör frågorna i denna del framför allt saker som är kopplade till sophantering, men vi gör mycket mer än så – och undersökningens resultat är ändå en fingervisning om att miljöarbetet är en viktig fråga för förvaltningen. Under 2024 har miljöenheten genomfört många bra saker. Grafen nedan visar hur göingarna upplever vårt arbete.

Klimat- och miljöarbete

Under 2024 har en ny vattentjänstplan antagits. Vi har även tagit fram en klimatanpassningsplan för att skapa robusthet inför kommande klimatförändringar som kan komma att påverka kommunen. Här har vi haft en bred arbetsgrupp från flera av kommunens verksamheter samt SBVT. Samråd har gjorts med en stor bredd av parter. Utöver det har vi påbörjat arbetet med att ta fram en VA-plan för en hållbar vattenanvändning i kommunen, där både dagvatten, spillvatten och dricksvatten kommer att ingå.

I prövningen av bygglov och miljöfarliga verksamheter samt den fysiska planeringen tar vi hänsyn till att mark- och vattenområden används till det de är bäst lämpade för. Ett exempel på detta är ett ärende på Bivaröds flygfält, där vi begärt in en komplett miljökonsekvensbeskrivning för att titta på hur närboende samt omkringsliggande mark och vattendrag påverkas av en nyetablering.

Vi bedömer att göingarna har blivit mer miljömedvetna över tid, vilket siffror från skräpplockarteamet vittnar om. Varje år finns mindre och mindre skräp att plocka – så även 2024, vilket framgår av tabellen nedan. Därför kan det sägas att vårt aktiva arbete med miljö- och hållbarhetsfrågor, kommunikation samt det faktum att göingarna tar mer och mer ansvar, innebär att efterlevnadsgraden av mål- och resultatplanen är god i detta avseende. Man ska heller inte underskatta den allmänna trenden i samhället, där människor i högre grad blir mer miljömedvetna. Exempelvis lär sig barn redan på förskolan att källsortera.

År	Skräp (kg)	Däck (st)
2021	17840	144
2022	15960	89
2023	14350	51
2024	8980	36

Kommunen har påbörjat arbetet med att uppdatera sina vattenskyddsområden för att få ett förstärkt skydd samt överta provning och tillsyn av dem. Detta för att få mer rådighet över vår dricksvattenkvalitet. Vi ser också över vilka vattenskyddsområden som ska bevaras som reservvattentäkter inför framtiden.

Miljö och bygglov har också under de två senaste åren genomfört två tävlingar för kommuninvånare: *Östra Göinges fullaste gräsmatta* (2023) och *Pollinera mera* (2024). Syftet med dessa var att på ett roligt sätt öka medvetenheten kring vattenkonsumtion och vikten av att gynna våra pollinerare – och på detta sätt hjälpa kommuninvånarna att leva mer hållbart.

Slutligen ska det nämnas att vi har genomfört energieffektiviserande åtgärder, såsom att byta ut till LED-armaturer i alla kommunens lyktstolpar. Kommunen erbjuder energi- och klimatrådgivning till privatpersoner och företag, i samarbete med Kristianstad.

Nytt läge och nya möjligheter – vi river och bygger nytt

Invånarantalet i Östra Göinge minskar. Från toppen runt 2020 till den 31 december 2024 är vi ungefär 1 000 göingar färre. Nya svenskar som kom till kommunen i samband med flyktingkrisen har flyttat, och unga vuxna lämnar hemkommunen för att uppleva vad som finns utanför kommungränsen. Parallellt med utflyttningen föds färre barn, med följderna att antalet kunder minskar i våra verksamheter. Vi får en skev befolkningspyramid där en mindre grupp i arbetsför ålder ska försörja fler utanför arbetskraften.

Kommunens befolkningsprognos visar att vi behöver planera för ungefär 13 500 göingar år 2027. Det är i sig inget problem, men kräver att vi följer utvecklingen och så tidigt som möjligt vidtar åtgärder för att anpassa förvaltningsorganisationen till antalet kunder. Färre kunder i förskola och skola får direkt konsekvenser för våra kök, lokalvård, fastigheter m.fl. Att bygga utökad förståelse för effekterna av det nya läget samt vilka valmöjligheter vi kommer att ställas inför är en prioritet för förvaltningen under 2025.

I Göingehems bostadsbestånd finns många lägenheter av låg standard, med exempelvis halvtrappor, dåligt inomhusklimat och byggnadskonstruktioner i stort behov av underhåll. Faktum är att det finns fastigheter som närmast sig eller passerat sin tekniska livslängd, där det är bättre att riva än att renovera. Under de senaste 12–13 åren har Göingehem rivit cirka 150 lägenheter, byggt cirka 150 lägenheter och sålt cirka 150 lägenheter.

För att våra byar ska fortsätta utvecklas i en positiv riktning när antalet göingar blir färre, är det en förutsättning att vi river bostäder som nått sin tekniska livslängd eller som av annan anledning inte behövs. Eftersom behovet av bostäder minskar är det inte rimligt att fullt ut ersätta alla lägenheter som rivs, men där det är av strategisk betydelse för byutvecklingen ska vi planera för nya bostäder. I första hand bör nya bostäder byggas av privata företag, gärna lokala, och i andra hand av Göingehem. Förvaltningen kommer under de kommande åren att arbeta för att identifiera företagare och institutioner som vi vill samarbeta med i byutvecklingen och förklara varför de ska investera sina pengar i Östra Göinge. Vi ska sälja, sälja och sälja.

Göingehem är kommunens främsta redskap i byutvecklingen, men kan inte bära hela omställningen med minskad befolkning och dåliga fastigheter på sina axlar. Det vore önskvärt att staten tog ett större ansvar för rivningar, då lägenheterna i många fall byggts med statliga pengar. Här behöver förvaltningen hjälp av den politiska nivån för att påverka nationella beslutsfattare. För att Göingehem ska klara sitt uppdrag har ägaren beslutat att lämna ett aktieägartillskott på 50 miljoner kronor.

Boendekommun

2024 innebar ett paradigmskifte i hur vi som kommun uppfattar oss själva. Tidigare har vi talat om och förmedlat en bild av Östra Göinge som en plats för rekreation och naturnära upplevelser. Faktum kvarstår – denna plats bär på en stor rikedom vad gäller naturvärden. Detta är självklart något som ska tas till vara på framöver, men kommunens retorik och bild utåt kommer snarare att fokusera på Östra Göinge som en boendekommun, snarare än en semesterdestination.

Detta innebär att kommunen även måste arbeta med att utveckla och förbättra sådant som gör det enkelt att bo i Östra Göinge kommun. Med vårt unika läge mitt i södra Sverige kan vi erbjuda närhet till regionala tillväxtmotorer, liksom till natur och rekreation. Även attraktiva och moderna bostäder spelar en viktig roll i detta arbete.

Vi har under de senaste åren haft en omfattande utflyttning. Under 2024 minskade befolkningen med över 300 individer, och unga vuxna utgör en omfattande andel av utflyttarna. Samtidigt blir vi allt äldre, vilket bidrar till att färre ska försörja allt fler. Därför behöver vi öka vår inflyttning, framför allt av småbarnsfamiljer.

Välskötta och trygga byar utgör en del av de fundament som Östra Göinge 2.0 ska byggas på. En annan del utgörs av service, kommunikationer, infrastruktur och civilsamhälle.

Bo, leva och verka

Under 2024 färdigställde Östra Göinge kommun sina riktlinjer för bostadsförsörjningen. Dessa är i skrivande stund ute på remiss och fastslår att kommunen ska marknadsföras som ett attraktivt boendebalternativ. Vad detta betyder konkret är ännu inte bestämt, men när riktlinjerna är formellt antagna, inträder också nästa fas – det vill säga att tillsammans med exempelvis kommunikationsenheten och strategerna fastslå hur vi arbetar mot denna målbild.

Under arbetet med riktlinjerna har det fastslagits att bostadsbeståndet i kommunen är föråldrat, och en del av det uttjänta har rivits. Eftersom det nya bostadsförsörjningsprogrammet ännu inte är antaget, kan ingen uppföljning göras i denna rapport. Vid nästa tillfälle ska analysen integreras i rapporten.

Östra Göinge kommun befinner sig i ett nytt läge med nya möjligheter. För att bli en attraktiv boendekommun behöver bostadsbeståndet moderniseras, vilket är ett led i att få igång flyttkedjorna så att villor blir tillgängliga för småbarnsfamiljer som efterfrågar dem. De rivna lägenheterna var gamla, dyra att underhålla och bidrog till segregation och utanförskap. Vårt minskande befolkningsunderlag ger en klar bild av att Östra Göinge kommun inte är i akut behov av fler bostäder. Däremot behövs modernare miljöer som bidrar till ökad livskvalitet och trygghet. Ett sådant bostadsområde är Broby station, som blir klart våren 2025.

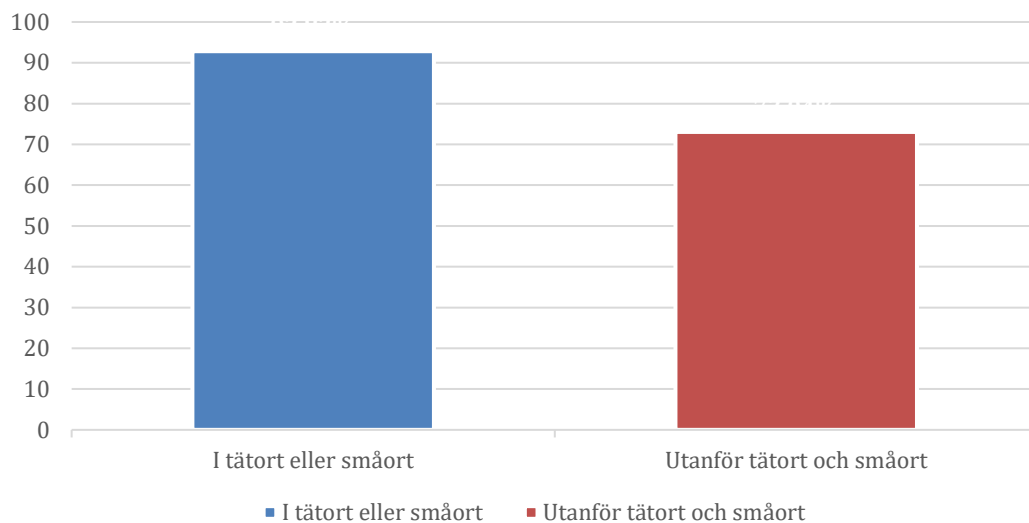
Under 2024 har en handfull bostäder byggts på privat initiativ i kommunen. Sammanlagt sex slutbesked lämnades – tre för enbostadshus och tre för fritidshus.

Infrastruktur

Bredband via fiber

År 2024 är möjligheten att ansluta till bredband via fiber inte en attraktivitetsfaktor, utan en hygienfaktor för att kunna sköta sitt arbete på distans, driva företag eller ta del av det digitala informationsutbudet. Inom byarna har fiberutbyggnaden rört sig långsamt framåt under året, och andelen som kan ansluta sig till bredband via fiber är runt 92–93 %. När det gäller fiberutbyggnaden på landsbygden har vi sett en ökning från 51 % år 2021 till 73 % år 2024. Den stora ökningen kan direkt härledas till att kommunen, tillsammans med Region Skåne, investerade 20 miljoner kronor i fibernätet på landsbygden år 2022.

Möjlighet att ansluta sig till bredband via fiber

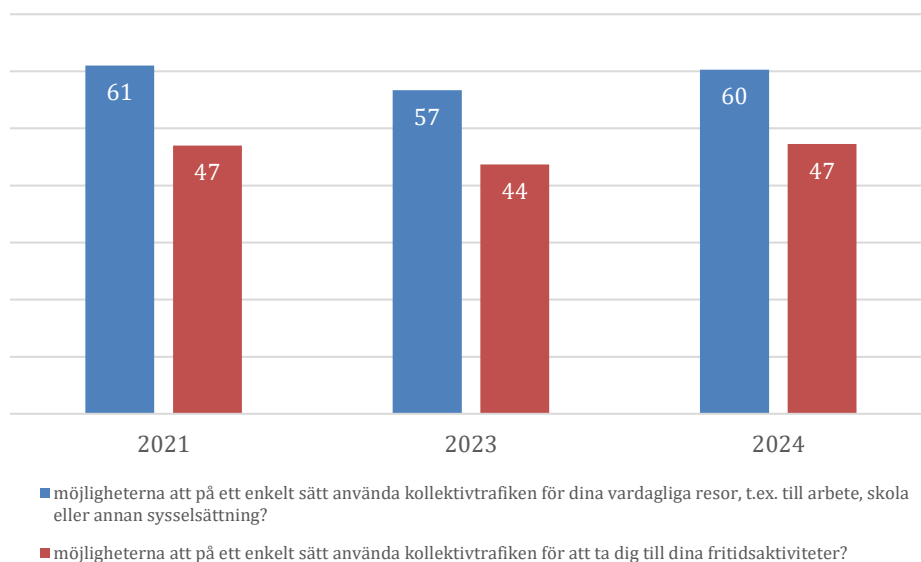
Under året har det löpande kommit in frågor från enskilda och företag som önskar fiber till sina fastigheter. Vi har därför haft en löpande dialog med marknadens aktörer kring dessa. I enstaka fall har efteranslutning gått att lösa. I dialog med Telia och GlobalConnect har det även framkommit att det saknas en klar överblick över vilka fastigheter som har möjlighet att ansluta sig till fibernätet. Detta beror, enligt bolagens utsago, på i princip obefintlig dokumentation från den tidigare entreprenören beträffande var man grävt ner fiber. Konsekvensen av detta blir att det i många fall är omöjligt att enkelt svara på om en fastighet i dagsläget har möjlighet att efteransluta eller inte.

Enligt Bredbandskartan har de flesta hushåll i kommunen (5 217 st) tillgång till någon form av höghastighetsuppkoppling. Täckningsgraden är högst inne i tätorterna och lägre utanför dessa. Fiber efterfrågas i huvudsak av människor och företag ute i kommunen.

Gator och vägar

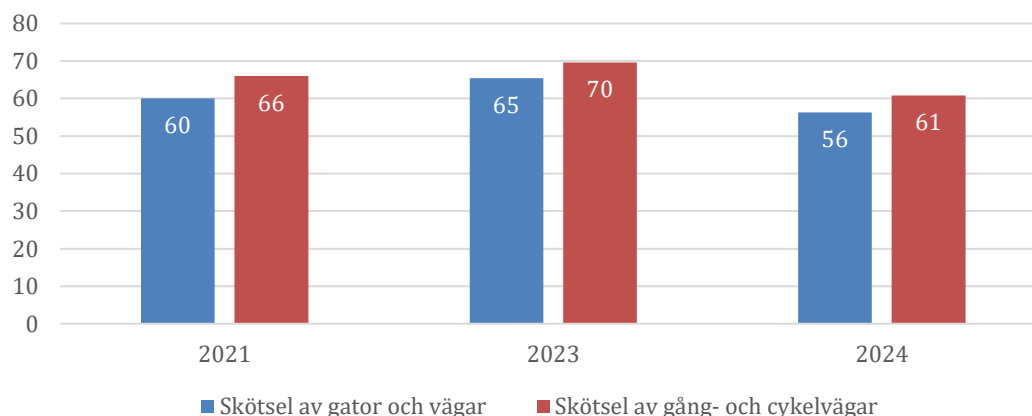
Under 2024 har ombyggnationen av väg 19 inletts på allvar. Vägen är kommunens pulsåder, och projektet har varit mycket viktigt för Östra Göinge. Vår övertygelse är att vägen har en viktig funktion beträffande arbetspendling till, från och genom kommunen. Om allt går enligt plan kommer vägen också att trafikeras av superbussar mellan Kristianstad och Älmhult. Östra Göinge kommun har, och kommer att fortsätta, bevaka projektet på detaljnivå.

Beaktar vi osäkerhetsmålet i medborgarundersökningen, kan man säga att ungefär hälften av göingarna är nöjda med möjligheterna att resa kollektivt. Trenderna är i princip neutrala över tid, och det är uppenbart att mer arbete behövs för att öka nöjdheten. Under de senaste åren har även göingarnas uppfattning kring möjligheterna att ha ett arbete inom rimligt avstånd från bostaden, samt möjligheterna att bo kvar i kommunen medan man genomför eftergymnasiala studier, minskat. Det kan tilläggas att denna nedgång inte nödvändigtvis har med kommunen att göra direkt, utan kan bero på förändringar i den regionala arbetsmarknaden och trender inom skol- och utbildningsväsendet.

Det gångna året har medfört en rad personalförändringar. Tjänsten som tillväxtstrateg, som tidigare ansvarade för samordningen av kommunens arbete med fiberfrågor, finns inte längre kvar. Arbetsuppgifterna kopplade till fiber har i stället förts över till tjänsten som utvecklingsstrateg. Några justeringar i arbetsuppgifterna har däremot inte gjorts.

Hur tycker du att följande saker fungerar i din kommun

I den senaste medborgarundersökningen har vi fått ett lägre betyg beträffande skötseln av gator och vägar samt gång- och cykelvägar. Tidigare såg vi en ökning inom detta område. En tänkbar förklaring till de något sviktande siffrorna är arbetet med väg 19, som på vissa håll inneburit försämrad framkomlighet, samt de problem som översvämningarna i början av 2024 medförde. Under förra året drabbades vi även av problem till följd av slukhål i kommunen.

Inre effektivitet och verksamhetsprocesser

Under året har vi flyttat in i ett nytt kommunhus som stödjer vårt arbetssätt. Genom att samla förvaltningen under ett tak, i friska och ändamålsenliga lokaler, finns goda förutsättningar att höja effektiviteten och kvaliteten i arbetet. Samtidigt som vi flyttade in i det nya kommunhuset har verksamhetsområde samhällsutveckling gått in i en ny ledningsstruktur, där ledningsgruppen nu utgörs av samtliga chefer. Tidigare bestod gruppen av näringslivschefen och avdelningscheferna. Förvaltningens erfarenhet är att en platt organisation är en fördel när vi styr verksamheten mot goda resultat med Göingemodellen som grund.

Eftersom våra kunder är viktiga för oss, är vår förmåga att skydda deras data en prioritering i vårt förtroendeskapande arbete. År 2024 blev informationssäkerhet och regelefterlevnad en strategisk prioritering för verksamhetsområde samhällsutveckling. Våra kunder kan lita på att vi hanterar deras personuppgifter och annan känsliga data med största respekt.

Civil beredskap och krigsorganisation

På grund av det rådande omvärldsläget och Sveriges inträde i Nato har uppbyggnaden av Sveriges totalförsvar återigen blivit en angelägenhet för hela samhället. Under 2024 har kommunen påbörjat sitt arbete med att bygga upp sin krigsorganisation och fortsatt arbetet med att genomföra de åtgärder som identifierades i kommunens risk- och sårbarhetsanalys 2023–2027. Kommunen har startat en frivillig resursgrupp som har utbildats av Civilförsvarsförbundet. Flera beredskapsövningar genomfördes under den årliga nationella beredskapsveckan. Där övades bland annat IT-bortfall, strömbortfall och vattenbortfall.

Den ökade digitaliseringen har medfört positiva effekter, och en stor del av den digitalisering som sker är nödvändig för att vara ett konkurrenskraftigt samhälle. Teknikutveckling kan innebära nya sårbarheter, samtidigt som den kan reducera gamla. Med detta tillkommer ny lagstiftning, och kommunen har arbetat intensivt med sin informationssäkerhet under 2024.

Uppbyggnaden av kommunens beredskap är ett omfattande arbete, och det kommer att krävas ytterligare resurser för att öka kommunens motståndskraft.

Projektkontoret

Med syfte att förbättra förutsättningarna för att driva projekt skapades ramarna för ett projektkontor inom Samhällsutveckling år 2023. Grunden för arbetet är den modell för projektstyrning som utformats inom verksamheten och godkänts av kommunens revisorer. Planen är att projektportföljen ska omfatta samtliga projekt i investeringsbudgeten.

Genom projektkontoret skapar kommunen möjlighet att effektivt driva enskilda projekt och projektprogram. Funktionen är rådgivande och stöttande i den strategiska, långsiktiga styrningen av projektportföljen. Kontoret drivs av en projektledare som bland annat har i uppdrag att skapa enhetliga arbetssätt för projektarbete. Konkret ges verksamheten utbildning i projektledning och projektmetodik samt tillgång till relevanta projektverktyg.

Arbetet med projektstyrning inom Samhällsutveckling kan ses som ett första steg, där verksamheten tar lärdom av utmaningar och tydliggör framgångsfaktorer. Med dessa erfarenheter som grund kan arbetssättet även tillämpas i olika sammanhang inom kommunens övriga verksamheter. För framgång på längre sikt, fortsatt enhetligt arbete och utveckling samt spridning av arbetssättet till andra verksamheter behöver projektkontoret ta ett större, övergripande ansvar. Funktionen kan då proaktivt utmana kommunens verksamheter till nytänkande, både inom den egna verksamheten och i samarbete med andra. Uppdraget kan då även fånga upp och hjälpa till att konkretisera idéer, tillhandahålla struktur och verktyg för att tydliggöra nyttor i förhållande till kostnader.

Förvaltningens prioriteringar

- Förvaltningen ska arbeta för att identifiera företagare och aktörer som vi vill samarbeta med oss i byutvecklingen och förklara varför dom ska investera sina pengar i Östra Göinge. Vi ska sälja, sälja och sälja.
- Förvaltningen ska bygga en utökad förståelse för det nya läget och de valmöjligheter vi kommer ställas inför.
- Förvaltningen ska fortsätta utveckla den civila beredskapen och krigsorganisationen.
- Förvaltningen ska fortsätta arbeta för superbusskonceptet och en mer tillgänglig arbetsmarknad.